

Република Српска
Град Бања Лука
Градоначелник
Градска управа
Одјељење за привреду и локални економски развој
Трг српских владара 1, Бања Лука

Број: 02-30-3054/2024
Датум: 31.01.2025. године

**Информација о стању у привреди и запошљавању у граду Бањалуци за 2023.
годину**

Бања Лука, јануар 2025. године

САДРЖАЈ

УВОДНЕ НАПОМЕНЕ	3
1. МАКРОЕКОНОМСКИ ПОКАЗАТЕЉИ ЗА РЕПУБЛИКУ СРПСКУ	4
ЗА 2023. ГОДИНУ	4
2. СТАЊЕ У ПРИВРЕДИ НА ПОДРУЧЈУ ГРАДА БАЊАЛУКА	6
2.1. Број и структура пословних субјеката	6
2.2. Основни финансијски показатељи пословања привреде града Бањалука	7
2.3. Спољнотрговинска размјена	10
2.4. Инвестиције	11
2.5. Запосленост	12
2.5.1. Показатељи запослености	13
2.5.2. Демографски показатељи	14
2.5.3. Тржиште рада	14
2.6. Просјечне плате и пензије	16
2.6. Туризам	16
3. МЈЕРЕ ГРАДА БАЊЕ ЛУКЕ УСМЈЕРЕНЕ КА СТВАРАЊУ ПОВОЉНИЈЕГ АМБИЈЕНТА ЗА ПРИВРЕЂИВАЊЕ У 2023. ГОДИНИ	18
ЗАКЉУЧЦИ	23

УВОДНЕ НАПОМЕНЕ

Програмом рада Скупштине Града Бањалука за 2024. годину предвиђено је да се разматра аналитичко-информативни материјал под називом Информација о стању у привреди и запошљавању у граду Бањалуци за 2023. годину (у даљем тексту: Информација).

У Информацији су представљени макроекономски показатељи на нивоу Републике Српске, основни подаци о стању у привреди и запошљавању у Граду Бањалука (у даљем тексту: Град), затим механизми подршке локалном економском развоју те мјере и ефекти проведених мјера за повећање запошљавања и нивоа развијености привреде града.

При изради Информације кориштена су саопштења и публикације Републичког завода за статистику РС, Завода за запошљавање РС, Подручне привредне коморе Бањалука, Агенције за посредничке, информатичке и финансијске послове (у даљем тексту: АПИФ), Фонда за пензијско и инвалидско осигурање РС (у даљем тексту: Фонд ПИО) као и подаци Одјељења за привреду и локални економски развој.

Обзиром на чињеницу да подаци Пореске управе РС о пословним субјектима регистрованим на територији града Бањалука садрже обједињене податке и о активним и о пасивним пословним субјектима (пословни субјекти који не послују али се воде у евиденцијама због неизмиреног пореског дуга према Републици и граду Бањалука) те немогућности да се одвоје активна предузећа која послују од оних која не послују и имају неизмирене пореске дугове, исти нису кориштени при изради овог извјештаја, а са циљем представљања реалног стања привреде града.

1. МАКРОЕКОНОМСКИ ПОКАЗАТЕЉИ ЗА РЕПУБЛИКУ СРПСКУ ЗА 2023. ГОДИНУ

Позитивна кретања већине макроекономских показатеља за Републику Српску настављена су и у 2023. години. С тим у вези, евидентан је раст номиналног БДП, те БДП по глави становника. Укупан обим робне размјене Републике Српске с иностранством у 2023. години износио је 12,2 милијарди КМ и мањи је за 3,1% у односу за 2022. годину. Покривеност увоза извозом се континуирано смањује са 79,4% у 2021. години на 75,7% у 2022. години на 73,6% у 2023. години.

У 2023. години, највећи спољнотрговински промет остварен је са Србијом (17,1%), Хрватском (15,4%), Италијом (11,6%), Њемачком (11,3%), те са Словенијом, Аустријом и Црном Гором. Најзаступљенији извозни тарифни ставови Републике Српске у 2023. години су: електрична енергија, дијелови за израду обуће, остали дијелови жељезних и челичних конструкција, алуминију хидроксид, алуминијум оксид, обрађено дрво од јеле и смреке, остали силицијум и др.

Са друге стране Република Српска је највише увозила из Србије (16,1%), Италије (15,9%), Кине (9,7%) и Њемачке (9,4%), док су најзаступљеније увозне тарифе биле нафтна уља и уља добијена од битуменских минерала, осим сирових, лијекови, путнички аутомобили и друга моторна возила за превоз лица, електрична енергија, препарати за исхрану животиња, говеђе месо у комадима са костима и др.

С аспекта дјелатности и предмета робне размјене у 2023. години, прерађивачка дјелатност као и у 2022. години има доминантно учешће у вриједности извоза од 82,2%, а у вриједности увоза од 93,9%.

Просјечна плата након опорезивања у Републици Српској у 2023. години износила је 1.274 КМ и већа је, у односу на просјечно исплаћену плату након опорезивања у 2022. години (1.144 КМ) за 11,4%. Такође евидентно је повећање просјечног броја запослених радника са 286.679 у 2022. години на 290.491 у 2023. години уз смањење броја незапослених лица у посматраном двогодишњем периоду за 8,6%. Као што је приказано у Табели 1. наведена кретања биљеже побољшања од 2020. године.

Просјечна пензија у 2023. години износила је 541,2 КМ што је за 13,9% више него у 2022. години, када је износила 475,23 КМ. Број корисника права на пензију такође биљежи незнатан раст те је у 2023. године у Републици Српској било 2,2% више пензионера него у 2022. години.

Табела 1. Макроекономски показатељи за Републику Српску

Показатељ	Година				Индекс 23/22
	2020.	2021.	2022.	2023.	
Број становника у РС (процјена)	1.136.274	1.128.309	1.120.236	1.114.819	99,5
Номинални БДП (у 000 КМ)	11.131.849	12.501.722	14.535.309	16.085.929	110,7
БДП per capita у КМ	9.797	11.080	12.975	14.429	111,2
Просјечан број запослених	274.227	279.030	286.679	290.491	101,3
Стопа запослености	24,1	24,7	25,6	26,1	-
Број незапослених	83.164	69.987	64.295	58.790	91,4
Стопа незапослености	23,3	20,1	18,3	16,8	-
Просјечна нето плата (у КМ)	956	1.004	1.144	1.274	111,4
Број корисника права на пензију	271.004	272.585	276.503	282.671	102,2
Просјечне пензије (у КМ)	393,75	414,25	475,23	541,2	113,9
Извоз (у 000 КМ)	3.393.236	4.428.220	5.432.953	5.185.045	95,4
Увоз (у 000 КМ)	4.472.288	5.580.584	7.178.840	7.040.142	98,1
Обим робне размјене (у 000 КМ)	7.865.524	10.008.804	12.611.793	12.225.187	96,9
Салдо робне размјене (у 000 КМ)	-1.079.052	-1.152.365	-1.745.887	-1.855.097	106,3
Покривеност увоза извозом (у %)	75,9	79,4	75,68	73,60	
Мјесечна стопа инфлације - у % (XII/XI)	-1,2	0,5	-0,40	-0,30	

Извор: Републички завод за статистику РС, Завод за запошљавање РС, Фонд за пензијско и инвалидско осигурање РС

Као што је приказано у Табели 2. просјечан годишњи раст цијена, односно инфлација, забиљежен је у 2023. години (7,0%) али у знатно мањој мјери у односу на 2022. годину (12,7%). Посматрано по 12 главних група производа и услуга класификованих према намјени потрошње, највећи годишњи просјечан раст цијена у 2023. години у односу на 2022. годину забиљежен је у групама:

- становање, вода, електрична енергија, плин и други енергенти (12,2%),
- храна и безалкохолна пића (11,2%),
- остале услуге и добра (11,0%),
- намјештај, покућанство и редовно одржавање (8,4%),
- ресторани и хотели (6,3%),
- рекреација и култура (6,2%).

Табела 2. Индекс потрошачких цијена

COICOP	Назив	I-XII 2022	I-XII 2023
		I-XII 2021	I-XII 2022
00	Укупно	112,7	107,0
01	Храна и безалкохолна пића	121,2	111,2
02	Алкохолна пића и дуван	101,6	105,4
03	Одјећа и обућа	94,5	95,6
04	Становање, вода, елек. енергија, плин и други енергенти	107,9	112,2
05	Намјештај, покућство и редовно одржавање	108,9	108,4
06	Здравство	100,5	102,4
07	Превоз	125,6	96,9
08	Комуникације	101,1	101,7
09	Рекреација и култура	107,2	106,2
10	Образовање	100,0	100,9
11	Ресторани и хотели	109,6	106,3
12	Остала добра и услуге	105,9	111,0

Извор: Завод за статистику РС

У посматраном периоду највећи пад инфлације забиљежен је у оквиру групе производа превоз (са индекса од 125,6 на 96,9) и храна и безалкохолна пића (са индекса од 121,2 на 111,2).

2. СТАЊЕ У ПРИВРЕДИ НА ПОДРУЧЈУ ГРАДА БАЊАЛУКА

2.1. Број и структура пословних субјеката

Према подацима АПИФа на територији града у 2023. години активно је пословало 3.647 привредних друштава.

Број активних самосталних предузетика, према јединственом регистру самосталних предузетника Града Бањалука, износи 5.893, од чега 394 самосталних предузетника који остварују годишњи промет преко 500.000 КМ¹ (у даљем тексту: велики самостални предузетници). Према наведеном на подручју града у 2023. години укупно је пословало 9.540 пословних субјеката.

У поређењу са 2022. годином, када је активно пословало 3.418 привредних друштава, те 5.365 самосталних предузетника од чега 346 великих самосталних предузетника (укупно 8.783 пословна субјекта), евидентно је повећање броја пословних субјеката у 2023. години у односу на 2022. годину за 8,6% или апсолутно за 757 нових пословних субјеката.

У структури бањалучких привредних друштава који активно послују и који су своје завршне финансијске извјештаје предали АПИФ-у, доминирају друштва у области трговине на велико и трговина на мало, оправка моторних возила, мотоцикала са 25,30%, области стручних, научних и техничких дјелатности са 18,8% и области прерађивачке индустрије са 9,8%.

Табела 3. Структура активних привредних друштава

Ознака	Подручје дјелатности	2022		2023	
		Број	%	Број	%
A	Пољопривреда, шумарство, лов и рибарство	41	1,2	38	1,04
B	Вађење руда и камена	22	0,64	24	0,66
C	Прерађивачка индустрија	350	10,24	358	9,82
D	Производња и снабдијевање ел. енергијом, гасом, паром и климатизација	51	1,49	135	3,70
E	Снабдијевање водом, канализација, управљање отпадом и дјелатност савишће животне средине	22	0,64	19	0,52
F	Грађевинарство	289	8,46	316	8,66
G	Трговина на велико и трговина на мало, оправка моторних возила, мотоцикала	890	26,04	921	25,25
H	Саобраћај и складиштење	134	3,92	126	3,45
I	Дјелатност пружања смјештаја, послуживања хране, хотелијерство и угоститељство	54	1,58	52	1,43
J	Информације и комуникације	289	8,46	309	8,47
K	Финансијске дјелатности и дјелатности осигурања	56	1,64	54	1,48
L	Пословање некретностима	99	2,9	106	2,91
M	Стручне, научне и техничке дјелатности	634	18,55	685	18,78
N	Административне и помоћне услужне дјелатности	135	3,95	136	3,73
O	Јавна управа и одбрана, обавезно социј. осигурање	3	0,09	3	0,08
P	Образовање	69	2,02	71	1,95
Q	Дјелатности здравствене заштите и социјал. рада	194	5,68	203	5,57
R	Умјетност, забава и рекреација	48	1,4	54	1,48
S	Остале услужне дјелатности	38	1,11	37	1,01
	УКУПНО	3.418	100	3.647	100

Извор: Збирни финансијски извјештаји АПИФ-а привредних субјеката са подручја града Бањалука за 2022. и 2023. годину.

Према јединственом регистру предузетника Градске управе, број активних предузетничких радњи на подручју града је на дан 31.12.2023. године износио 5.893 што је за 9,8% или за 528 предузетничких радњи више у односу на 31.12.2022. годину.

¹ Подаци о броју активних предузећа и СП-ова са годишњим прометом преко 500.000 КМ су преузети из збирног финансијског извјештаја АПИФ-а за град за 2023. годину, а засновани су на подацима из завршних финансијских извјештаја које су наведени пословни субјекти, у складу са законом, дужни да предају овој институцији.

Према структури дјелатности у 2023. години, активних самосталних предузетника највише је пословало у дјелатности трговине на велико и мало, поправак моторних возила 19,7%, стручних, научних и техничких дјелатности 13,8%, дјелатности пружања смјештаја, припреме и послужења хране, хотелијерство и угоститељство 13,7%, те остале услужне дјелатности 12,2%.

Табела 4. Структура самосталних предузетника који послују на територији града Бањалука, према дјелатностима за 2022. и 2023. годину.

Озн.	Подручје дјелатности	Број предузетника		Индекс	
		ХП 2022	ХП 2023 Број	%	ХП 2023 ХП 2022
A	Пољопривреда, шумарство и рибарство	31	27	0,5	87,1
C	Дјелатности прерађивачке индустрије	437	458	7,8	104,8
D	Производња и снабд. ел. енергијом, гасом, паром	3	1	0,0	33,3
E	Снабдијевање водом, канализација, управљање отпадом и дјелатност санације животне средине	0	1	0,0	/
F	Дјелатности из области грађевинарства	361	411	7,0	113,9
G	Трговина на велико и трговина на мало, поправак моторних возила	1.141	1159	19,7	101,6
H	Саобраћај и складиштење	403	422	7,2	104,7
I	Дјелатност смјештаја, припремања хране, хотелијерство и угоститељство	823	810	13,7	98,4
J	Информације и комуникације	531	700	11,9	131,8
K	Финансијске дјелатности и дјелатности осигурања	30	32	0,5	106,7
L	Пословање некретнинама	33	38	0,6	115,2
M	Стручне, научне и техничке дјелатности	653	814	13,8	124,7
N	Административне и помоћне услужне дјелатности	99	135	2,3	136,4
P	Образовање	71	71	1,2	100,0
Q	Дјелатности здравствене заштите и социјалног рада	2	2	0,0	100,0
R	Умјетност, забава и рекреација	72	95	1,6	131,9
S	Остале услужне дјелатности	675	717	12,2	106,2
	Укупно	5.365	5.893	100	109,8

Извор: Јединствени регистар предузетника града Бањалука, Одјељење за привреду и локални економски развој

Посматрајући структуру дјелатности највеће апсолутно повећање броја активних радњи остварено је у области информација и комуникација (169 радњи), стручних, научних и техничких дјелатности (161 радње) те дјелатности из области грађевинарства (50 радњи).

2.2. Основни финансијски показатељи пословања привреде града Бањалука

Основни кумулативни финансијски показатељи пословања привреде на нивоу града показују да је актива свих активних привредних друштава у 2023. години износила 21,2 милијарди КМ и повећана за 12,6% у односу на 2022. годину када је износила је 18,9 милијарди КМ, док раст укупног капитала у односу на 2022. годину износи 9,0% (са 11,3 милијарди КМ на 12,3 милијарди КМ). Обавезе су оствариле нешто мање повећање од 4,1% (са 7,7 милијарди КМ на 8,0 милијарди КМ).

Континуирани раст укупних прихода настављен је и у 2023. години те су у односу на 2022. години већи за 11,6%. Раст прихода праћен је и нешто мањим растом расхода који су у истом посматраном периоду порасли за 5,8%.

Табела 5. Основни финансијски показатељи пословања привредних друштава регистрованих на територији града Бањалука

Опис/година	2020	2021	2022	2023	Индекс	Индекс	Индекс
					'21/'20	'22/'21	'23/'22
Број активних предузећа	2.809	3.087	3.418	3.647	109,9	110,7	106,70
- у милионима КМ							
Актива	18.524,20	19.462,40	18.856,30	21.223,71	105,1	96,9	112,56
Капитал	9.792,00	10.401,40	11.317,90	12.338,05	106,2	108,8	109,01
Обавезе	6.991,20	7.131,00	7.722,70	8.038,17	102,0	108,3	104,08
Приходи	7.367,30	8.248,90	10.221,60	11.402,76	112,0	123,9	111,56
Расходи	6.558,40	7.611,00	9.262,30	9.801,15	116,0	121,7	105,82
Нето добит	854,1	850,2	1.074,4	1.552,7	99,5	126,4	144,52
Нето губитак	303,6	294,5	121,3	94,75	97,0	41,2	78,11

Извор: Збирни финансијски извјештаји АПИФ-а за град за 2020, 2021, 2022. и 2023. годину

Резултати пословања великих самосталних предузетника такође показују раст и ширење пословања.

Укупна актива великих самосталних предузетника у односу на 2022. годину, порасла за 11,8% и износила је 178,4 милиона КМ. Раст укупног капитала у посматраном периоду нешто је већи у односу на раст активе, док је нето добит значајно повећана, за 27,2% (са 46,3 милиона КМ у 2022. години на 58,9 милиона КМ у 2023. години).

Такође, укупни приходи су у односу на 2022. годину остварили повећање од 15,4% док су расходи расли у нешто мањем проценту, 13,5%.

Табела 6. Основни финансијски показатељи пословања великих самосталних предузетника регистрованих на територији града Бањалука

Опис/година	2020	2021	2022	2023	Индекс	Индекс	Индекс
					'21/'20	'22/'21	'23/'22
Број активних самосталних предузетника	276	313	346	394	113,4	110,5	113,9
- у милионима КМ							
Актива	109,9	127,8	159,6	178,4	116,3	124,9	111,8
Капитал	62,8	72,4	91,4	109,8	115,3	126,2	120,1
Обавезе	47	54,4	61,1	68,5	115,7	112,3	112,1
Приходи	211,7	252,7	320,2	369,6	119,4	126,7	115,4
Расходи	183,6	214,7	269,8	306,2	116,9	125,7	113,5
Нето добит	26,2	35,1	46,3	58,9	134,0	131,9	127,2
Нето губитак		0,44	0,64	0,6		145,5	93,8

Извор: Збирни финансијски извјештаји АПИФ-а за град Бањалуку за 2020, 2021, 2022. и 2023. годину

Показатеље ликвидности привреде града Бањалука, као однос текућих средстава и текућих обавеза указују да су велики самостални предузетници у 2023. години као и у 2022. години у повољнијој позицији него привредна друшта.

Рацио текуће ликвидности у 2023. години је 2,19 (контролна мјера је 2 и више од 2). Како је и рацио убрзане ликвидности 1,35 (контролна мјера је 1 и више од 1) значи да су велики самостални предузетници способни да редовно измирују своје краткорочне обавезе.

Показатељи ликвидности указују на чињеницу да привредна друштва нису ликвидна односно да немају довољно уновчиве имовине да би редовно измиривали своје краткорочне обавезе. Па тако, рацио текуће ликвидности привредних друштава у 2023. години износи 1,05. Рацио убрзане ликвидности износи 0,73.

Табела 7. Показатељи ликвидности привредних друштава и самосталних предузетника

Показатељи ликвидности		Правна лица			Предузетници		
		2022	2023	Индекс	2022	2023	Индекс
Текућа ликвидност	Текућа средства/текуће обавезе	1,07	1,05	97,3	1,92	2,19	114
Убрзана ликвидност	(текућа средства - залихе)/текуће обавезе	0,82	0,73	90,1	1,19	1,35	113

Извор: АПИФ, обрада Одјељења за привреду и локални економски развој

Показатељи ефикасности привреде у 2023. години у односу на 2022. годину указују на одређена побољшања. Тако **коэффициент обрта потраживања** привредних друштава у посматраном периоду већи је за 4,0% што је довело до смањења броја дана потребних за наплату потраживања за 3,8% или за 4 дана, са 84 на 80 дана.

Код самосталних предузетника показатељ ефикасности који се односи на наплату потраживања знатно је већи (2,1 пут) у односу на 2022. годину и повољнији је у поређењу са привредним друштвима с обзиром да је за наплату потраживања потребно мање дана (21 дан).

Табела 8. Показатељи ефикасности привредних друштава и самосталних предузетника

Показатељи ефикасности		Правна лица			Предузетници		
		2022	2023	Индекс	2022	2023	Индекс
Коефицијент обрта потраживања	Приходи од продаје (пословни приходи)/просјечна потраживања од купаца	4,37	4,54	103,97	8,29	17,27	208,34
Просјечан број дана наплате потраживања	365/коэффициент обрта потраживања	84	80	96,18	44	21	48,00
Коефицијент обрта залиха	(набавна вриједност продате робе + трошкови производних услуга)/просјечне залихе	3,53	3,63	102,70	4,62	4,27	92,40
Број дана везивања залиха	365/коэффициент обрта залиха	103	101	97,37	79	85	108,23
Коефицијент обрта обавеза према добављачима	(набавна вриједност продате робе + трошкови производних услуга)/просјечне обавезе према добављачима	4,55	4,27	93,80	7,07	7,41	104,81
Број дана плаћања обавеза према добављачима	365/коэффициент обрта обавеза према добављачима	80	85	106,61	52	49	95,42

Извор: АПИФ, обрада Одјељења за привреду и локални економски развој

Коефицијент обрта залиха у 2023. години повољнији је код великих самосталних предузетника у односу на привредна друштава. Већи коефицијент обрта залиха значи мањи број дана везивања залиха и брже претварање у приходе. Привредним друштвима је потребно 101 дана за претварање залиха у приход, а великим самосталним предузетницима 85 дана.

Коефицијент обрта обавеза према добављачима у 2023. години такође је мањи код привредних друштава (4,27) него код самосталних предузетника (7,41) те су привредна друштва имали дужи рок плаћања обавеза према добављачима. Конкретно, привредним друштвима у просјеку је потребно 85 дана да би измирили обавезе према добављачима, а великим самосталним предузетницима 49 дана.

Стопа задужености, као однос укупних обавеза и капитала у 2023. години у односу на 2022. годину мања је и код привредних друштава и код великих самосталних предузетника за 12,1%, односно за 16,2%.

Табела 9. Показатељи задужености привредних друштава и самосталних предузетника

Показатељи задужености		Правна лица			Предузетници		
		2022	2023	Индекс	2022	2023	Индекс
Стопа задужености (у%)	Обавезе/капитал*100	74,09	65,15	87,93	74,4	62,33	83,78

Извор: АПИФ, обрада Одјељења за привреду и локални економски развој

2.3. Спољнотрговинска размјена

Укупна вриједност извоза на подручју града, остварена у периоду јануар-децембар 2023. године, износила је 738,8 милиона КМ, што представља 14,2% укупно оствареног извоза на новоу Републике Српске у 2023. години.

Вриједност оствареног увоза износила 2,5 милијарди КМ што представља 35,4% укупно оствареног увоза на новоу Републике Српске у 2023. години. Исказани спољнотрговински дефицит у 2023. години износи 1,75 милијарди КМ.

У 2023. години остварена вриједност увоза је скоро на истом нивоу као у 2022. годину, док је вриједност извоза мања за 15,2% што је условило наставак тренда смањења покривености увоза извозом и у 2023. годину и износи 29,7% (смањење за 5,3%). Годишњи републички просјек покривености увоза извозом у 2023. години далеко је повољнији (73,6%) у односу на Град.

Табела 10. Спољнотрговинска размјена на подручју града у периоду од 2020. до 2023. године

Година	Извоз у 000 КМ	Увоз у 000 КМ	Обим у 000 КМ	Салдо у 000 КМ	Покривеност (у %)
Град Бањалука					
2020.	544.151	1.487.769	2.031.920	-943.618	46,4
2021.	760.225	1.884.113	2.644.338	-1.123.888	40,4
2022.	870.911	2.485.576	3.356.487	-1.614.665	35
2023.	738.763	2.489.721	3.228.484	-1.750.958	29,7
Република Српска					
2023.	5.185.045	7.040.142	12.225.187	-1.855.097	73,6

Извор: Подручна привредна комора Бањалука (<https://bl.komorars.ba/wp-content/uploads/2024/09/Privredna-kretanja-2023.pdf>)

Према подацима из збирних извјештаја АПИФ-а за привредна друштва која су предала завршне финансијске извјештаје за 2023. годину, највеће вриједности извоза, као и у 2022. години, остварене су у области:

- трговине на велико и трговина на мало, оправка моторних возила, мотоцикала (20,9%),
- прерађивачке индустрије као и стручних, научних и техничких дјелатности (19,8%),
- информација и комуникација (18,4%) те
- саобраћај и складиштење (8,1%).

Извоз у осталим областима привредног пословања остварен је на знатно нижем нивоу.

Табела 11. Структура оствареног извоза по подручјима дјелатности - у %

Оп.	Подручје дјелатности	2022	2023
A	Пољопривреда, шумарство, лов и рибарство	0,1%	0,2%
B	Вађење руда и камена	0,0%	0,0%
C	Прерађивачка индустрија	20,6%	19,8%
D	Производња и снабдијевање ел. енергијом, гасом, паром и климатизација	0,5%	5,7%
E	Снабдијевање водом, канализација, управљање отпадом и дјелатност санирање животне средине	0,1%	0,0%
F	Грађевинарство	4,0%	2,0%
G	Трговина на велико и трговина на мало, оправка моторних возила, мотоцикала	25,0%	20,9%
H	Саобраћај и складиштење	9,4%	8,1%
I	Дјелатност пружања смјештаја, послуживања хране, хотелство и угоститељство	0,2%	0,0%
J	Информације и комуникације	18,2%	18,4%
K	Финансијске дјелатности и дјелатности осигурања	0,0%	0,0%
L	Пословање некретношћима	0,0%	0,0%
M	Стручне, научне и техничке дјелатности	17,1%	19,8%
N	Административне и помоћне услужне дјелатности	2,2%	2,6%
O	Јавна управа и одбрана, обавезно социј. осигурање	0,0%	0,0%
P	Образовање	0,1%	0,2%
Q	Дјелатности здравствене заштите и социјал. рада	0,1%	0,1%
R	Умјетност, забава и рекреација	2,4%	2,1%
S	Остале услужне дјелатности	0,0%	0,0%
	УКУПНО	100,0%	100,0%

Извор: Збирни финансијски извјештаји АПИФ-а за град Бањалуку за 2022. и 2023. годину

2.4. Инвестиције

Вриједност реализованих инвестиција према дјелатности инвеститора који су регистровани на територији Града у 2023. години већа је за 9,5% у односу на 2022. годину и износи 1.111 милиона КМ.

Инвеститори који обављају дјелатности у области грађевинарства реализовали су 24,8% од укупних инвестиционих активности, потом слједе инвестиције у области јавне управе и одбране, обавезног социјалног осигурања (18,2%), информације и комуникације (11,4%) те трговина на велико и трговина на мало, поправка моторних возила (10,4%).

Табела 12. Укупно остварене инвестиције у стална средства према дјелатности инвеститора

(у 000 КМ)			
Озн.	Подручје дјелатности	Вриједност у КМ	Структура (у%)
A	Пољопривреда, шумарство и рибарство	6.946	0,6
B	Вађење руда и камена	4.676	0,4
C	Дјелатности прерађивачке индустрије	58.069	5,2
D	Производња и снабд. ел. енергијом, гасом, паром	65.429	5,9
E	Снабдијевање водом, канализација, управљање отпадом и дјелатност саноције животне средине	4.653	0,4
F	Дјелатности из области грађевинарства	276.030	24,8
G	Трговина на велико и трговина на мало, поправка моторних возила	115.717	10,4
H	Саобраћај и складиштење	30.168	2,7
I	Дјелатност смештаја, припремања хране, хотелијерство и угоститељство	1.451	0,1
J	Информације и комуникације	126.169	11,4
K	Финансијске дјелатности и дјелатности осигурања	45.810	4,1
L	Пословање некретностима	2.579	0,2
M	Стручне, научне и техничке дјелатности	18.146	1,6
N	Административне и помоћне услужне дјелатности	16.658	1,5
O	Јавна управа и одбрана, обавезно социј. осигурање	202.792	18,2
P	Образовање	19.991	1,8
Q	Дјелатности здравствене заштите и социјалног рада	102.127	9,2
R	Умјетност, забава и рекреација	11.310	1,0
S	Остале услужне дјелатности	2.809	0,3
	Укупно	1.111.531	100,0

Извор: Завод за статистику РС

Инвестиционе активности на нивоу Републике Српске у 2023. години у односу на 2022. годину такође су повећане за 11,3%. Већи раст вриједности реализованих инвестиција на нивоу Републике у односу на локални ниво условио је незнатан пад учешћа градских у односу на укупне инвестиције у РС у 2023. години за 0,6%.

Табела 13. Преглед реализованих инвестиција према дјелатности инвеститора који су регистровани на територији града за период 2020-2023.

- у 000 КМ

Година	Вриједност у КМ				Учешће Бањалуке у РС (%)
	Република Српска	Ланчани индекс	Град Бањалука	Ланчани индекс	
2020	1.959.943	109,5	1.005.504	127,6	51,0%
2021	1.825.592	93,1	828.548	82,4	45,0%
2022	2.355.320	129,0	1.015.333	122,5	43,0%
2023	2.621.759	111,3	1.111.531	109,5	42,4%

Извор: Републички завод за статистику РС

Што се тиче нових инвестиционих улагања у стална средства која су реализована искључиво на територији града, позитиван тренд раста евидентиран је и у 2023. години те је у односу на 2022. годину већи за 10,5% и остварена су у износу од 1.085 милијарди КМ.

Према карактеру изградње, у 2023. години као и у 2022. години највише нових инвестиционих улагања усмјерено је у изградњу нових капацитета (47,4%), затим у реконструкцију,

модернизацију, доградњу и проширење (41,3%) те у одржавање нивоа постојећих капацитета (11,3%).

Према техничкој структури инвестиција, и у 2022. и у 2023. години доминирају улагања у грађевинске објекте. Тако, у 2023. години у грађевинске објекте уложено је 55,8% од укупних инвестиција, у машине, опрему и транспортна средства 34,9% те у остала стална средства 9,3%.

Табела 14. Остварене инвестиције у нова стална средства према карактеру изградње и техничкој структури у граду Бањалуци за 2022. и 2023. годину
- у 000 КМ

Р.бр	Остварене инвестиције у нова стална средства	2022. година		2023. година		Индекс 2023/2022
Према карактеру изградње						
1	Изградња нових капацитета	548.162	55,80%	514.581	47,4%	93,9
2	Реконструкција, модернизација, доградња и проширење	261.455	26,60%	447.993	41,3%	171,3
3	Одржавање нивоа постојећих капацитета	172.959	17,60%	123.110	11,3%	71,2
	Укупно	982.576	100,00%	1.085.684	100,0%	110,5
Према техничкој структури						
1	Грађевински објекти	511.430	52,00%	606.107	55,83%	118,5
2	Машине, опрема и транспортна средства	386.920	39,40%	378.810	34,89%	97,9
3	Остало	84.226	8,60%	100.767	9,28%	119,6
	Укупно	982.576	100,00%	1.085.684	100,00%	110,5

Извор: Републички завод за статистику РС

2.5. Запосленост

Према подацима Републичког завода за статистику РС просјечан број запослених у 2023. години износио је 79.698 радника при чему је у односу на 2022. годину остварено повећање за 3,6%, односно за 2.739 радника.

Сличан тренд забиљежен је и у области привреде гдје је у 2023. години дошло до раста запослених у односу на 2022. годину за 3,4%.

У периоду од 2021. до 2023. године учешћа запослених у привреди у укупном броју запослених на територији града је непромијењен.

Ако подацима о броју запослених у привреди у 2023. години додамо број запослених код великих самосталних предузетника (2.574 радника) број запослених се повећава на 59.628 радника, чиме се учешће броја запослених у привреди у укупном броју запослених повећава на 74,8%.

Табела 15. Запосленост у граду Бањалука за период 2020-2023. године

Година	Укупан број запослених у граду Бањалука	Ланчани индекс	Укупан број запослених у привреди града Бањалука	Ланчани индекс	Учешће запослених у привреди у укупном броју запослених (у %)
2020	72.683	99,8	51.576	99,5	71,0
2021	74.672	102,7	53.537	103,8	71,7
2022	76.959	103,1	55.176	103,1	71,7
2023	79.698	103,6	57.054	103,4	71,6

Извор: Завод за статистику РС, АПИФ

Према подацима Завода за статистику РС у граду Бањалука највећи број запослених по дјелатностима је у области трговине (17,1%), јавне управе и одбране (12,5%), у области

прерађивачке индустрије (10,4%) те дјелатност здравствене заштите, обавезно социјално осигурање (9,3%).

На нивоу Републике Српске највећи број запослених у 2023. години као и у 2022. години је у области прерађивачке индустрије (20,5%), трговине (17,65) и јавне управе (9,3%).

Као и током 2022. године и у 2023. години забиљежени су различити трендови запошљавања на републичком и локалном нивоу, уколико се посматра структура дјелатности. На локалном нивоу области:

- финансијских дјелатности и осигурања (посредовање у пословима са хартијама од вриједности и робним уговорима, дјелатност управљања фондовима, дјелатности финансијских холдинг друштава, дјелатност заступника и посредника у осигурању, и сл.) те
- стручних, научних и техничких дјелатности (савјетовање које се односи на пословање и остало управљање, рачуноводствене, књиговодствене и ревизорске дјелатности, инжењерске дјелатности и са њима повезано техничко савјетовање и сл),

рангиране су на деветом и шестом мјесту ранг листе запослености по дјелатности, за разлику од републичког нивоа гдје наведене дјелатности нису садржане у првих десет дјелатности по броју запослених.

Табела 16. Упредни преглед ранга дјелатности према броју запослених на нивоу Републике Српске и на нивоу Града за 2023. годину

Шифра и назив дјелатности	Ранг дјелатности од 1 до 10	
	Република Српска	Град Бањалука
A - Пољопривреда, шумарство и рибарство	10	-
C - Прерађивачка индустрија	1	3
D - Производња и снаб. електрич. енеријом, гасом, клим.	9	-
F - Грађевинарство	6	7
G - Трговина	2	1
H - Саобраћај и складиштење	8	10
I - Дјелатност смјештаја, прип. хране, хотелиј. и угостит.	7	8
J - Информације и комуникације	10	5
K - Финансијске дјелатности и дјелатности осигурања	-	9
M - Сгручне, научне и технички дјелатности	-	6
O - Јавна управа и одбрана, обавезно социјално осигурање	3	2
P - Образовање	4	5
Q - Дјелатност здравствене заштите и социјалног рада	5	4

Извор: Републички завод за статистику РС, обрада Одјељење за привреду и локални економски развој

2.5.1. Показатељи запослености

Стопа запослености као однос броја запослених и броја становника, на подручју града на крају 2023. године износила је 42,9% што је за 1,4% више у односу на 2022. годину.

Поред тога, према подацима Завода за запошљавање РС у 2023. години евидентирано је смањење активне понуде радне снаге те је укупан број незапослених лица у 2023. години износио 4.371 што је за 18,1% или апсолутно за 967 незапослених мање него у 2022. години.

Стопа незапослености као однос активне понуде радне снаге и збира незапослених и запослених, на подручју града на крају 2023. године је износила 5,2% односно забиљежено је смањење стопе незапослености, за 1,3% у односу на 2022. годину, када је износила 6,5%.

Број пензионера у граду Бањалука у 2023. години (42.300) у односу на 2022. годину (41.407) и већи је за 2,2% односно за 893 пензионера.

Однос између броја пензионера и броја запослених у 2023. години у односу на 2022. годину незнатно је побољшан те је у 2023. години у просјеку 53 пензионера распоређено на 100 запослених (у 2022. години 54 пензионера/100 запослених).

Табела 17. Показатељи запослености у 2022. и 2023. годину

Показатељи	XII 2022	XII 2023	Индекс
			2023/2022
Број становника-процјена Републичког завода за статистику РС	185.177	185.684	100,3
Број запослених	76.959	79.698	103,6
Број незапослених-активна понуда радне снаге	5.338	4.371	81,9
Број пензионера	41.407	42.300	102,2
Стопа запослености	41,56	42,92	-
Стопа незапослености	6,49	5,20	-
Однос броја пензионера и запослених	0,538	0,531	98,6

Извор: Републички завод за статистику РС, Завод за запошљавање РС, Филијала Бањалука

2.5.2. Демографски показатељи

Према демографским подацима о природном прираштају у граду Бањалука природни прираштај је и у 2023. години негативан. У 2023. години број умрлих већи је за 23 лица од броја рођених лица (стопа природног прираштаја -0,124‰), док је у 2022. години природни прираштај износио – 371 (стопа природног прираштаја -2,003‰).

Табела 18: Рођени, умрли, природни прираштај

Година	Рођени	Умрли	Природни прираштај
2020	1.780	2.192	-412
2021	1.809	2.620	-811
2022	1.830	2.201	-371
2023	1.808	1.831	-23

Извор: Завод за запошљавање РС

2.5.3. Тржиште рада

Према подацима Завода за запошљавање РС - филијала Бањалука, на дан 31.12.2023. године просјечан број незапослених лица износио је 4.371, од којих су жене 2.272 или 52,0%.

У структури укупног броја активне понуде радне снаге, незапослених особа женског пола на крају 2023. године било је 52%, а мушког 48%. Оваква полна структура незапослених лица била је забиљежена и у 2022. години.

Посматрајући квалификациону структуру активне понуде радне снаге, највеће учешће од 33,2% имају незапослена лица техничари средње стручне спреме, а затим слиједи незапослени квалификовани радници с учешћем од 29,4% и лица с високом стручном спремом (240 ECTS) 17,1%.

У старосној структури незапослених лица, највеће учешће у 2023. години, као и у 2022. години, имају незапослена лица животне доби од 50 до 65 година (44,7%).

Табела 19. Квалификациона, полна и старосна структура незапослених у граду, на дан 31.12.2023. године

Квалификациона структура	Укупно	%	Жене	% Жене
0 Без школе	0	0,0%	0	0,0%
1 Неквалификовани радници	476	10,9%	219	9,6%
2 ПК-НСС радници	56	1,3%	22	1,0%
3 Квалификовани радници	1.284	29,4%	418	18,4%
4 Техничари ССС	1.449	33,2%	857	37,7%
5 ВКВ специјалисти	29	0,7%	7	0,3%
6-1 Виша стручна спрема	78	1,8%	37	1,6%
7-1 ВСС 180 ECTS	163	3,7%	121	5,3%
7-2 ВСС 240 ECTS, 4г, 5г, 6г	748	17,1%	528	23,2%
7-3 Мастер 300 ECTS	55	1,3%	40	1,8%
7-4 Магистар стари програм	16	0,4%	11	0,5%
7-5 ВСС 360 ECTS	11	0,3%	10	0,4%
8 Доктори наука	6	0,1%	2	0,1%
Укупно	4.371	100,0%	2.272	100,0%

Старосна структура	Укупно	%	Жене	% Жене
Од 15 - 18 година	0	0,0%	0	0,0%
Од 18 - 20 година	43	1,0%	9	0,4%
Од 20 - 24 година	134	3,1%	60	2,6%
Од 24 - 27 година	171	3,9%	115	5,1%
Од 27 - 30 година	226	5,2%	161	7,1%
Од 30 - 35 година	431	9,9%	314	13,8%
Од 35 - 40 година	469	10,7%	280	12,3%
Од 40 - 45 година	485	11,1%	252	11,1%
Од 45 - 50 година	457	10,5%	211	9,3%
Од 50 - 55 година	523	12,0%	240	10,6%
Од 55 - 60 година	722	16,5%	300	13,2%
Од 60 - 65 година	710	16,2%	330	14,5%
Укупно	4.371	100,0%	2.272	100,0%

Извор: Завод за запошљавање РС, Филијала Бањалука

Табела 20. Кретање незапослених лица са подручја града за 2022. и 2023. годину

Пријављени-одјављени	Укупно		Жене	Учешће жена у % (2023)
	2022	2023	2023	
Пријављени у периоду јануар-децембар	4.998	4.057	2.089	51,5
Брисани ради запослења	3.368	2.664	1.513	56,8
Брисани по основу приватне дјелатности	157	177	86	48,6
Укупно брисани по основу запослења у периоду јануар-децембар	3.525	2.841	1.599	56,3
Стање на евиденцији, стање на дан 31.12.	5.338	4.371	2.272	52,0

Извор: Завод за запошљавање РС, Филијала Бањалука

2.6. Просјечне плате и пензије

Према подацима Републичког завода за статистику РС, просјечна нето плата запослених на подручју града у 2023. години износила је 1.450,0 КМ што је за 11,1% више од просјечне нето плате исплаћене у 2022. години. У односу на просјечну нето плату исплаћену на нивоу Републике Српске, у граду Бањалука иста је у 2023. години била већа за 13,8%.

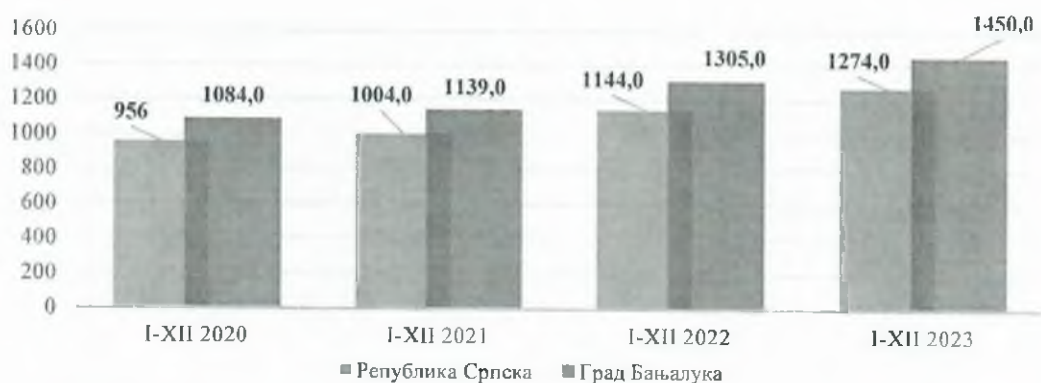
И на нивоу Републике Српске и на нивоу града Бањалуке раст плата у 2023. години у односу на 2022. годину већи је од просјечне стопе инфлације на годишњем нивоу (просјечан годишњи индекс раста потрошачких цијена у 2023. години у односу на 2022. годину износио је 107,0).

Табела 21. Просјечне мјесечне бруто и нето плате за период 2020-2023. године

Период	Бруто (у КМ)		Нето (у КМ)		Индекс
	Република Српска	Град Бањалука	Република Српска	Град Бањалука	
I-XII 2020	1.485	1.705	956	1.084	113,39
I-XII 2021	1.546	1.780	1.004	1.139	113,45
I-XII 2022	1.730	2.006	1.144	1.305	114,07
I-XII 2023	1.937	2.239	1.274	1.450	113,81

Извор: Републички завод за статистику РС

Граф 1. Нето плата у Републици Српској и граду Бањалука

Према подацима Фонда ПИО, на крају 2023. године на нивоу Републике Српске, било је 282.671 пензионера, а просјечна исплаћена пензија за 2023. године износила је 541,2 КМ.

На територији града било је 42.300 пензионера, што чини 15,0% укупних пензионера у Републици, а просјечна исплаћена пензија за 2023. године износила је 580,6 КМ што је за 7,3% више у односу на просјек Републике Српске.

2.6. Туризам

Према подацима Завода за статистику РС, Град је током 2023. године остварени укупно 116.244 долазака домаћих и страних туриста што је повећање у односу на 2022. годину (22,6%), а посебно у односу на 2020. годину (3,7 пута) али и на 2021. годину (2,1 пут). Доласци страних гостију у укупном броју долазака учествују са 62,8%, чиме је у 2023. години настављен пораст удјела долазака страних туриста.

Повећање у истом периоду остварено је и по броју ноћења домаћих и страних туриста те је у 2023. години у односу на 2022. годину забиљежено 28.497 ноћења више (19,5%), а у односу на 2020. годину 126.957 ноћења (3,7 пута).

Страни туристи су у 2023. године остварили 117.461 ноћења или 67,2% у односу на 57.225 или 32,8% ноћења домаћих туриста.

Табела 22. Број долазака и ноћења на подручју града Бањалука у периоду од 2020. до 2023. године

Година	Доласци				Ноћења			
	Домаћи	Страни	Укупно	Ланчани индекс	Домаћи	Страни	Укупно	Ланчани индекс
2020	17.664	13.340	31.004	35,2	24.869	22.860	47.729	34,9
2021	26.974	28.654	55.628	179,4	37.146	49.148	86.294	180,8
2022	39.543	55.299	94.842	170,5	55.445	90.744	146.189	169,4
2023	43.237	73.007	116.244	122,6	57.225	117.461	174.686	119,5

Извор: Завод за статистику РС

Граф 2. Укупан број долазака и ноћења домаћих и страних туриста на подручју града Бањалука

Према подацима Завода за статистику РС, града Бањалука у 2023. години располагао са 36 објеката типа хотел, motel, пансион и преноћишта те осталим објектима који су у систему статистичке обраде података² и са 2.190 лежаја што је за 48 лежаја или за 2,1% мање него у 2022. години (2.238 лежаја).

Услуга смјештаја на подручју града, поред горе наведеног пружа се и у објектима типа:

- апартман,
- собе за изнајмљивање,
- куће за одмор те у
- камповима.

Према подацима Одјелјења за привреду и локални економски развој у 2023. години укупно је било категорисано 327 објеката који располажу са додатних 1.179 лежајева. Из горе наведеног произилази да град располаже са 3.369 лежајева у 363 објекта смјештајног типа и то:

- хотели – 1.843 лежаја,
- мотели – 73 лежаја,

² Према методолошком објашњењу Завода за статистику РС под осталим објектима за смјештај подразумевају се гостинице, бањска и климатска лјечилишта, планинарски домови, одмаралишта и остало.

- пансион и преноћишта – 35 лежаја,
- остали објекти – 239 лежаја,
- апартмани – 719 лежаја,
- собе за изнајмљивање – 326 лежаја,
- куће за одмор – 122 лежаја,
- кампови – 12 лежаја.

Поређећи укупан број остварених ноћења са укупним бројем расположивих лежајева, у Бањалуци је у 2023. години остварено 52 ноћења по једном кревету, што је за 2 ноћења више него у 2022. години, а 21 ноћење више него у 2021. години. Тиме је искориштеност капацитета порасла са 13,6% у 2022. години на 14,2% у 2023. години (искориштеност капацитета у Републици Српској је 25,2%).

Табела 23. Смјештајни капацитети града Бањалука у 2021, 2022. и 2023. години

Година	Укупни смјештајни капацитети		Лежајеви		Ноћења		Ноћења по једном кревету		Искориштеност капацитета (у %)
	Број	Ланчани индекс	Број	Ланчани индекс	Број	Ланчани индекс	Број	Ланчани индекс	
1	2	3	4	5	6	7	8 (6/4)	9	10 (8/365)
2021.	287		2.753		86.294		31		8,49%
2022.	314	109,4	2.938	106,7	146.189	169,4	50	160,5	13,63%
2023.	363	115,6	3.369	114,7	174.686	119,5	52	104,2	14,21%

Извор: Завод за статистику РС. Одјељење за привреду и локални економски развој

3. МЈЕРЕ ГРАДА БАЊЕ ЛУКЕ УСМЈЕРЕНЕ КА СТВАРАЊУ ПОВОЉНИЈЕГ АМБИЈЕНТА ЗА ПРИВРЕЂИВАЊЕ У 2023. ГОДИНИ

Током 2023. године кроз низ реализованих мјера и подстицаја пружена је подршка привреди са циљем креирања повољнијег амбијента за пословање, раст и развој привреде. Основне мјере подршке привредним субјектима и предузетницима које је пружио Град су реализоване кроз:

- 3.1. Програм додјеле субвенција пословним субјектима у Граду за 2023. годину,
- 3.2. Субвенције пословним субјектима чији рад је отежан услед провођења реконструкције Гајеве улице и дијела Јеврејске,
- 3.3. Субвенције за привођење земљишта култури на основу прикупљених средстава од накнада за претварање пољопривредног земљишта у непољопривредно,
- 3.4. Подстицајна средства за развој пољопривреде и реализацију пројеката у области пољопривреде за 2023. годину,
- 3.5. Олакшице при изградњи производних погона и готовинско плаћање накнаде за уређење градског грађевинског земљишта.

3.1. Програм додјеле субвенција пословним субјектима у Граду за 2023. годину

У складу са Програмом додјеле субвенција пословним субјектима у граду Бањалука за 2023. годину ("Службени гласник Града Бањалука" број 9/23) реализоване су активности на пружању финансијске подршке кроз пет врста субвенција и то:

1. Субвенција за покретање самосталних предузетничких дјелатности (самозапошљавање),
2. Субвенција за повећавање продуктивности и подршка извозу,
3. Субвенција за очување старих и умјетничких занат и домаће радиности,

4. Субвенција самосталним предузетницима који имају до 5 запослених радника,
5. Субвенција за развој туризма.

Нови концепт додјеле субвенција пословним субјектима у Граду дефинисан је 2022. године и представља интерактивни приступ подршке предузетништву и привреди. Концепт је заснован на системском приступу који започиње представљањем Програма заинтересованим пословним субјектима на инфо данима прије његовог усвајања са циљем идентификовања приједлога, примједби и сугестија пословног окружења, преко организовања бесплатних обука за израду пословних планова и пројектних приједлога до мониторинга намјенског трошења одобрених средстава субвенције и пружања бесплатних савјетодавних услуга свим пословним субјектима који су остварили право на субвенцију, а ради превазилажења баријера у пословању које се могу појавити у периоду од двије године од дана потписивања уговора о субвенцији.

Програмом додјеле субвенција пословним субјектима у граду Бањалука за 2023. годину предвиђено је 5 врста субвенција које су намијењене предузетницима и привредним друштвима, те заинтересованим за покретање предузетничке дјелатности на територији Града, а с циљем подршке развоју предузетништва и повећања броја запослених, те унапређења пословног окружења града. Како би субвенције добили сви који намјеравају да покрену и/или побољшају своје пословање, Програмом је предвиђено финансијско учешће кандидата у износу од 50% од средстава наведених у пословном плану или пројектном приједлогу.

3.2. Субвенције пословним субјектима чији рад је отежан услед провођења реконструкције Гајеве улице и дијела Јеврејске

Поред субвенција предвиђених Програмом додјеле субвенција пословним субјектима у Граду за 2023. годину, Град је Одлуком о додјели субвенција пословним субјектима чији рад је отежан услед провођења реконструкције Гајеве улице и дијела Јеврејске улице („Службени гласник Града Бањалука“ број 7/24) одобрио субвенције за 18 пословних субјеката. По овом основу у 2023. години исплаћено је 84.314,56 КМ за покриће доприноса плате запослених у пословним субјектима за период од маја до децембра 2023. године.

Финансијска подршка у 2023. години смањена је за 5,7% у односу на издвајања у 2022. години (са 1.610.303. КМ на 1.518.090 КМ), док је број корисника субвенција већи за 43,7%.

Табела 24. Одobreне субвенције пословним субјектима у 2022. и 2023. години

Врста субвенције	2022.		2023.	
	Одобрена средства (у КМ)	Број корисника	Одобрена средства (у КМ)	Број корисника
Субвенција за покретање самосталних предузетничких дјелатности (самозапошљавање)	888.200	107	681.233	120
Субвенција за повећавање продуктивности и подршка извозу	500.155	24	489.478	25
Субвенција самосталним предузетницима који имају до 5 запослених радника	-	-	149.884	33
Субвенција за очување старих и умјетничких занат и домаће радности	15.000	10	24.000	12
Субвенција угоститељима чији рад ће бити отежан услед провођења реконструкције дијела Улице блва Милосављевића	146.948	7	-	-
Субвенција пословним субјектима чији рад је отежан услед провођења реконструкције Гајеве улице и дијела Јеврејске улице	-	-	84.315	18
Субвенција за развој туризма	60.000	3	89.180	9
Укупно	1.610.303	151	1.518.090	217

Извор: Одјељење за привреду и локални економски развој, Центар за развој пољопривреде и села

3.2. Субвенције за привођење земљишта култури на основу прикупљених средстава од накнада за претварање пољопривредног земљишта у непољопривредно

Подршка развоју пољопривреде је пружена кроз субвенције за привођење земљишта култури на основу прикупљених средстава од накнада за претварање пољопривредног земљишта у непољопривредно и кроз подстицајна средства за развој пољопривреде и реализацију пројеката у области пољопривреде. Па тако, на основу прикупљених средстава од накнада за претварање пољопривредног земљишта у непољопривредно, у 2023. години одобрено је 250.553 КМ за 168 корисника.

У сљедећој табели представљени су подаци о овој врсти подршке пољопривреди у периоду од 2020. до 2023. године:

Табела 25. Субвенције за привођење земљишта култури за период 2020-2023. године

Година	Субвенције за привођење земљишта култури	
	Висина одобрених средстава у КМ	Број захтјева
2020.	100.108	102
2021.	191.402	251
2022.	325.578	159
2023.	250.553	168

Извор: Центар за развој пољопривреде и села Града Бањалука

3.4. Подстицајна средства за развој пољопривреде и реализацију пројеката у области пољопривреде за 2023. годину

Подстицајна средства за развој пољопривреде и реализацију пројеката у области пољопривреде обезбјеђују се из буџета Града с циљем повећања и унапређења пољопривредне производње, стварање услова за samozapošljavanje руралног становништва и повећања конкурентности регистрованих пољопривредних газдинстава. Из године у годину износ субвенција за ове намјене расте те је у 2023. години износио 2.455.807 КМ што је за 64,0% више у односу на 2022. годину. Што се тиче корисника који су остварили право на субвенцију у 2023. година у односу на 2022. годину забиљежено је такође значајно повећање за 29,0% односно за 289 корисника. У табели су наведени укупни износи за ову врсту подстицаја и број корисника:

Табела 26. Субвенције за развој пољопривреде и реализацију пројеката у области пољопривреде за период 2020.-2023. године

Година	Подстицајна средства за развој пољопривреде и реализацију пројеката у области пољопривреде	
	Висина одобрених средстава у КМ	Број корисника
2020.	871.959	1.377
2021.	934.949	457
2022.	1.578.967	703
2023.	2.455.807	992

Извор: Центар за развој пољопривреде и села

3.5. Олакшице при изградњи производних погона и готовинско плаћање накнаде за уређење градског грађевинског земљишта

Инвеститорима за изградњу пословних објеката (правним и физичким лицима) је омогућено плаћање накнаде за уређење градског грађевинског земљишта и ренте у ратама, уз претходно обезбјеђење инструмената плаћања (гаранција банке), на сљедећи начин:

- 40 %, у року од 8 дана од дана закључења уговора,

- 60%, на одгођено плаћање, и то за изградњу осталих пословних објеката (изузев привремених), максимално до 12 једнаких мјесечних рата са одложеним плаћањем 6 мјесеци од дана закључења уговора.

Такође, Град даје олакшице при изградњи пословних и производних објеката у готовинском плаћању у смислу да:

- инвеститор изградње, односно легализације производног објекта или производног простора у објекту, а који је као технолошка цјелина дефинисан техничком документацијом, не плаћа накнаду за трошкове уређења градског грађевинског земљишта, о чему надлежни орган доноси рјешење у поступку који предходи издавању грађевинске дозволе.
- уколико се инвеститор одлучи да обрачунате накнаде за изградњу и легализацију (изузимајући накнаде за легализацију које се обрачунавају у фиксном износу), уплати готовински одједном, остварује следеће попусте:
 - а) за индивидуални стамбени и стамбено-пословни објекат, колективни стамбени и стамбено-пословни објекат, помоћни објекат и јавне гараже остварује попуст од 25%,
 - б) за пословни објекат остварује попуст од 30%.

Поред градског и републички буџет пружа финансијску подршку привреди, кроз републичке подетицајне мјере које проводи:

- Инвестиционо развоја банка Републике Српске кроз кредитирање пословних субјеката са кредитима са повољним каматним стопама, дужим периодом отплате и ниским трошковима обраде (кредити за почетне пословне активности, кредити за микробизнис у пољопривреди, кредити за предузетнике и предузећа, кредити за пољопривреду, кредити за подршку и опоравак микро, малих и средњих предузећа),
- Гарантни фонд Републике Српске који олакшава приступ финансијским средствима потребним за обављање дјелатности пословних субјеката путем издавања гаранција за обезбјеђење дијела обавеза по кредиту или другој уговорној финансијској обавези пословног субјекта према банци или другој финансијској организацији за следеће гарантне линије:
 - гарантна линија за почетне пословне активности (start-up),
 - гарантна линија за регистрована пољопривредна газдинства,
 - гарантна линија за предузетнике,
 - гарантна линија за пољопривреду,
 - гарантна линија за привредна друштва,
 - гарантна линија за подршку извозу.

Гаранције износе највише 50%³ износа одобреног кредита или друге финансијске обавезе, при чему су средства по гарантним линијама намијењена: за набавку основних и обртних средстава у сврху покретања, модернизације или проширења пословне дјелатности и одржавања ликвидности, плаћању пореских обавеза, рефинансирању раније гарантованих кредита код исте банке или друге финансијске организације, рефинансирању раније гарантованих кредита које се врши путем друге банке или друге финансијске организације те за остале обавезе у складу са законом (позајмице, откуп потраживања и др.).

³ Изузетно Фонд може издавати гаранције највише до 70% износа одобреног кредита или друге финансијске обавезе које је предузетнику одобрила банка или друга финансијска организација, уз претходно одобрење Надзорног одбора Фонда у складу са Статутом Фонда.

- Министарство за научнотехнолошки развој и високо РС кроз подстицаје за истраживања у области технолошког развоја, трансфера знања и технологије уз подстицање примјене резултата научног-истраживачког рада, затим програма основних, примјењених и развојних истраживања, те кроз подстицаје за програмске активности за иновациону дјелатност.
- Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде РС кроз подстицаје за развој пољопривреде и села и капиталне инвестиције у пољопривредној производњи, као и за унапређење људских ресурса,
- Министарство енергетике и рударства РС кроз субвенције чија намјена је улагање у материјална средства (земљиште, зграде, производне погоне, машине или опрему или друга слична материјална средства) и улагање у нематеријална средства (пословни софтверски пакети, патенти, лиценце, сертификавање, акредитовање, стандарди управљања квалитетом или стандарди управљања безбједношћу информација, систем контролинга или обиљежавања производа са „СЕ“ знаком усаглашености или израда индустријског дизајна односно редизајна производа или амбалаже или друга слична нематеријална средства).
- Министарство трговине и туризма РС додјељује подстицаје за сектор туризма,
- Фонд за заштиту животне средине и енергетске ефикасности РС кроз финансирање програма, пројеката и студија из ове области,
- Министарство привреде и предузетништва РС кроз субвенције намијењене привреди (подстицаје за мала и средња предузећа, подстицаји за директна улагања за нове технологије, подстицаји за директна улагања од посебног значаја, подстицаји за повећање плата радника запослених у привредним субјектима),
- Завод за запошљавање Републике Српске кроз програме подршке samozapošljavanju и запошљавању лица из утврђене циљне групе, као и запошљавање приправника, те кроз субвенције за обуку, доквалификацију, преквалификацију и побољшавање мобилности радне снаге.

ЗАКЉУЧЦИ

Основне карактеристике и резултати нословања привреде града у 2023. години садржани су у следећем:

1. На територији града у 2023. години је активно пословало 9.540 пословних субјеката (3.647 привредних друштава и 5.893 самостална предузетника) што је за 8,6% више него у 2022. години, када је било 8.783 пословних субјеката (3.418 привредних друштава и 5.365 самосталних предузетника).
2. У 2023. години пословало је 3.647 привредних друштава, што је за 6,7% више него у 2022. години, када је број привредних друштава износио 3.418. Број активних предузетничких радњи у 2023. години износио је 5.893 и већи је за 9,8% у односу на 2022. годину, када је било активно 5.365 самосталних предузетника.
3. У структури бањалучких привредних друштава који активно послују и који су своје завршне финансијске извјештаје предали АПИФ-у, доминирају друштва у области трговине на велико и трговина на мало, оправка моторних возила, мотоцикала са 25,30%, области стручних, научних и техничких дјелатности са 18,8% и области прерађивачке индустрије са 9,8%.

Према структури дјелатности у 2023. години, активних самосталних предузетника највише је пословало у дјелатности трговине на велико и мало, поправак моторних возила 19,7%, стручних, научних и техничких дјелатности 13,8%, дјелатности пружања смјештаја, припреме и послужења хране, хотелијерство и угоститељство 13,7%, те остале услужне дјелатности 12,2%.

4. Укупна вриједност извоза на подручју града, остварена у периоду јануар-децембар 2023. године, износила је 738,8 милиона КМ, што представља 14,2% укупно оствареног извоза на новоу Републике Српске у 2023. години. Вриједност оствареног увоза износила 2,5 милијарди КМ што представља 35,4% укупно оствареног увоза на новоу Републике Српске у 2023. години. Исказани спољнотрговински дефицит у 2023. години износи 1,75 милијарди КМ.

У 2023. години у односу на 2022. годину увоз је растао док је извоз падао, што је за посљедицу имало смањење покривеност увоза извозом у периоду I-XII 2023. године у односу на исти период 2022. године и износила је 29,7% што је далеко од просјека на нивоу Републике Српске, гдје је покривеност увоза извозом износила 73,6%.

5. У 2023. години дошло је до повећања реализованих инвестиција према дјелатности инвеститора који су регистровани на територији града. Вриједност укупних инвестиција износила је 1.111 милиона КМ и за 9,5% је већа у односу на 2022. годину.

Што се тиче нових инвестиционих улагања која су реализована искључиво на територији града показатељи су такође позитивни јер је евидентиран раст нових инвестиционих улагања у 2023. годину за 10,5% у односу на 2022. годину.

6. На подручју града у 2022. години било је укупно 79.698 запослених што је за 3,6% више у односу на 2022. годину.

Сличан тренд забиљежен је и у области привреде гдје је у 2023. години дошло до раста запослених у односу на 2022. годину за 3,4%.

Са аспекта учешћа запослених у привреди у укупном броју запослених на територији града оно је у 2023. године износило 71,6%.

7. Према подацима Завода за статистику РС у граду Бањалука највећи број запослених по дјелатностима је у области трговине (17,1%), области јавне управе и одбране, обавезно социјално осигурање (12,5%) и у области прерађивачке индустрије (10,4%), те дјелатности здравствене заштите, обавезно социјално осигурање (9,3%).

На нивоу Републике Српске највећи број запослених у 2023. години као и у 2022. години је у области прерађивачке индустрије, трговине и јавне управе.

8. Стопа запослености као однос броја запослених и броја становника, на подручју града на крају 2023. године износила је 42,9% што је за 1,4% више у односу на 2022. годину.
9. Број незапослених лица у 2023. години износио је 4.371, што је за 18,1% или апсолутно за 967 незапослених мање него у 2022. години.
10. Стопа незапослености као однос активне понуде радне снаге и збира незапослених и запослених, на подручју града на крају 2023. године износила је 5,2%, односно забиљежено је смањење стопе незапослености за 1,3% у односу на 2022. годину, када је износила 6,5%.
11. Посматрајући квалификациону структуру активне понуде радне снаге, највеће учешће од 33,2% имају незапослена лица техничари средње стручне спреме, а затим слиједе незапослени квалификовани радници с учешћем од 29,4% и лица с високом стручном спремом (240 ECTS) 17,1%.
12. У старосној структури незапослених лица, највеће учешће у 2023. години, као и у 2022. години, имају незапослена лица животне доби од 50 до 65 година (44,7%).
13. Просјечна нето плата запослених на подручју града у 2023. години износила је 1.450 КМ што је за 11,1% више од просјечне нето плате исплаћене у 2022. години.

У односу на просјечну нето плату исплаћену на нивоу Републике Српске, у граду иста је у 2023. години била већа за 13,8%.

И на нивоу Републике Српске и на нивоу града Бањалуке раст плата у 2023. години у односу на 2022. годину већи је од просјечне стопе инфлације на годишњем нивоу (просјечан годишњи индекс раста потрошачких цијена у 2023. години у односу на 2022. годину износио је 107,0).

14. На територији града у 2023. години број корисника права на пензију износио је 42.300 (у 2022. години 41.407), а просјечна исплаћена пензија у децембару 2023. године износила је 580,6 КМ, што је за 7,3% више у односу на просјек Републике Српске (541,2 КМ).

Однос између броја пензионера и броја запослених указује на то је да је у просјеку 53 пензионера распоређено на 100 запослених (у 2022. години 54 пензионера/100 запослених лица).

15. Број долазака домаћих и страних туриста повећан је за 22,6%, са 94.842 у 2022. години на 116.244 у 2023. години. Доласци страних гостију у укупном броју долазака учествују са 62,8%, чиме је у 2023. години у односу на ранији период порастао удио долазака страних туриста.

Повећање у истом периоду остварено је и по броју ноћења домаћих и страних туриста те је у 2023. години у односу на 2022. годину забиљежено 28.497 ноћења више (19,5%), а у односу на 2020. годину број остварених ноћења је већи за 126.957 ноћења или за 3,7 пута.

Град Бањалука је у 2023. години располагао са 3.369 лежајева, што је за 14,7% више него у 2022. години. Поредићи укупан број остварених ноћења са укупним бројем расположивих лежајева, у Бањалуци је у 2023. години остварено 52 ноћења по једном кревету, што је за 2 ноћења више него у 2022. години. Тиме је искориштеност капацитета порасла са 13,6% у 2022. години на 14,2% у 2023. години (искориштеност капацитета у Републици Српској је 25,2%).

16. Град је кроз низ мјера и подстицаја пружио подршку привреди ради креирања повољнијег пословног амбијента, и то кроз:

1. Програм додјеле субвенција пословним субјектима у Граду за 2023. годину,
2. Субвенције пословним субјектима чији рад је отежан услед провођења реконструкције Гајеве улице и дијела Јеврејске,
3. Субвенције за привођење земљишта култури на основу прикупљених средстава од накнада за претварање пољопривредног земљишта у непољопривредно,
4. Подстицајна средства за развој пољопривреде и реализацију пројеката у области пољопривреде за 2023. годину,
5. Олакшице при изградњи производних погона и готовинско плаћање накнаде за уређење градског грађевинског земљишта.

Обрађивач:

Одјељење за привреду и локални економски развој

Драгана Шукало, дипл. економиста

Шеф Одсјека за привреду и предузетништво:

Иван Бабић, дипл. економиста

Овлаштени потписник:

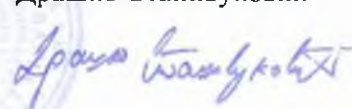
Александра Симић, дипл. економиста

ПРЕДЛАГАЧ:

Градоначелник

Драшко Станивуковић

На основу члана 59. и члана 82. Закона о локалној самоуправи („Службени гласник Републике Српске“, број 97/16, 36/19 и 61/21) и члана 67. и 83. Статута Града Бањалука („Службени гласник Града Бањалука“, бр. 14/18 и 9/19), доносим

ЗАКЉУЧАК

I - Информација о стању у привреди и запошљавању у граду Бањалуци за 2023. годину припремило је Одјељење за привреду и локални економски развој у јануару 2025. године.

II - Информацију из претходне тачке упућујем Скупштини Града Бањалука на разматрање.

Број: 11-Г- 176/25

Дана: 05. 02. 2025

ГРАДОНАЧЕЛНИК

Драшко Станивуковић

Достављено:

1. Скупштини Града Бањалука
2. Евиденцији
3. Архива

Република Српска
Град Бања Лука
Градonaчелник
Градска управа
Одјељење за привреду и локални економски развој
Трг српских владара 1, Бања Лука

Број: 02-30-3054/2024

Дана 05.02.2025 године

-СТРУЧНА СЛУЖБА СКУПШТИНЕ ГРАДА

Предмет: Информација о стању у привреди и запошљавању у граду Бањалука за 2023. годину, доставља се

Програмом рада Скупштине Града Бањалука за 2024. годину предвиђено је да се у четвртм тромјесечју разматра Информација о стању у привреди и запошљавању у граду Бањалука за 2023. годину. Сходно томе, приједлог наведене информације као и закључак градоначелника о њеном упућивању на разматрање на сједници Скупштине Града шаљемо на даље поступање.

С поштовањем,

Достављено:

1. Наслову
2. Евиденција
3. Архива

По овлаштењу градоначелника
Александра Симић, дипл. економиста

